

FERRÉ BALDRICH, Meritxell. *El maig de les dones: el moviment feminista a Catalunya durant la Transició.* Tarragona: Arola Editors, Publicacions de la Universitat Rovira i Virgili, 2018. Col·lecció Atenea, 16. 267 pàgs. [16 x 24].

El franquisme va liquidar totes les conquestes socials i polítiques assolides per les dones durant la II República (sufragi universal, principi d'igualtat, assegurança obligatòria de maternitat, supressió del delictes d'adulteri, matrimoni civil, divorci, dret a l'avortament...). El paper la dona a la societat va quedar definit, llavors, per la Secció Femenina de Falange: servir la pàtria des de la llar. Malgrat aquest context repressiu, a mitjans de la dècada dels anys 60 anirà sorgint un moviment feminista, que al desembre de 1975 celebrarà a Madrid les “Primeras Jornadas Nacionales para la Liberación de la Mujer” i que al maig de 1976 organitzarà a Barcelona les primeres Jornades Catalanes de la Dona (27-30 de maig de 1976), amb un programa reivindicatiu que incloïa aspectes laborals, familiars, educatius, legals...etc. La història del moviment feminista narrada en aquest llibre arrenca precisament amb aquestes jornades i arriba fins el 1985, any de les III Jornades Estatals Feministes a Barcelona. L'autora del llibre parteix del treball de recerca de la seva tesi doctoral, *Pensament i acció del moviment feminista a Catalunya durant la transició democràtica (1975-1985)*, i ens ofereix la caracterització del moviment de les dones catalanes durant la transició, un moviment antifranquista i republicà, amb presència també del catalanisme.

El treball, a més de consultar i analitzar fons bibliogràfics, hemerogràfics i iconogràfics, també es nodreix d'entrevistes amb les protagonistes del moviment. L'estudi posa de manifest la pluralitat del mateix, tant en la seva organització com en la seva cartografia, i les seves fites –entre les quals trobem la normalització a l'esfera pública del vell lema feminista “allò personal és polític-, tot i el seu paper subordinat, dins l'agenda dels partits polítics, a la lluita política contra la Dictadura franquista. El treball també incorpora l'activisme femení i feminista a les associacions de veïns en lluita per millores bàsiques als barris o la relació entre el moviment i els partits polítics i sindicats, massa masculinitzats malgrat la incorporació teòrica dels postulats feministes. L'autora repassa les diferents campanyes feministes: d'amnistia en un sentit més ampli per desmuntar tot el sistema judicial i penitenciari que responia –i que en molts aspectes encara respon- a un model heteropatriarcal de societat, sobre el cos i la sexualitat de les dones, o contra les agressions masculines. El llibre recull, en definitiva, els canvis dins del moviment durant aquest període, “*canvis que fan que el feminisme es vagi implantant, però que, al mateix temps, [...] s'atomitzi*”, tal i com apunta al pròleg de l'obra la professora Montserrat Palau Vergés, i que deixen com a resultat del període analitzat una consolidació del feminisme a nivell acadèmic i institucional, amb importants fites socials, però també una pèrdua de pes polític. Tanmateix, el llegat del feminisme d'aquests anys, en paraules de l'autora del llibre, “*ha inundat l'espai polític,*

l'acadèmic, el laboral i el legislatiu, però també ha desbordat l'espai de les relacions personals i ha provocat canvis en el comportament davant la maternitat”.

IHE
(Secretaria de la Revista)

Traducción de la reseña anterior:

El franquismo liquidó todas las conquistas sociales y políticas logradas por las mujeres durante la II República (sufragio universal, principio de igualdad, seguro obligatorio de maternidad, supresión del delito de adulterio, matrimonio civil, divorcio, derecho al aborto...). El papel la mujer a la sociedad, entonces, quedó definido por la Sección Femenina de Falange: servir a la patria desde el hogar. A pesar de este contexto represivo, a mediados de la década de los años 60 irá surgiendo un movimiento feminista, que en diciembre de 1975 celebrará en Madrid las Primeras Jornadas Nacionales para la Liberación de la Mujer y que en mayo de 1976 organizará en Barcelona las primeras Jornadas Catalanas de la Mujer (27-30 de mayo de 1976), con un programa reivindicativo que incluía aspectos laborales, familiares, educativos, legales...etc. La historia del movimiento feminista narrada en este libro arranca precisamente con estas jornadas y llega hasta el 1985, año de las III Jornadas Estatales Feministas en Barcelona. La autora del libro parte del trabajo de investigación de su tesis doctoral, *Pensament i acció del moviment feminista a Catalunya durant la transició democràtica (1975-1985)*, y nos ofrece la caracterización del movimiento de las mujeres catalanas durante la transición, un movimiento antifranquista y republicano, con presencia también del catalanismo.

El trabajo, además de consultar y analizar fondos bibliográficos, hemerográficos e iconográficos, también se nutre de entrevistas con las protagonistas del movimiento. El estudio pone de manifiesto la pluralidad del mismo, tanto en su organización como en su cartografía, y sus hitos –entre las cuales encontramos la normalización en la esfera pública del viejo lema feminista “lo personal es político-, a pesar de su papel subordinado, dentro de la agenda de los partidos políticos, a la lucha política contra la Dictadura franquista. El trabajo también incorpora el activismo femenino y feminista en las asociaciones de vecinos en lucha por mejoras básicas en los barrios o la relación entre el movimiento y los partidos políticos y sindicatos, demasiado masculinizados a pesar de la incorporación teórica de los postulados feministas. La autora repasa las diferentes campañas feministas: de amnistía en un sentido más amplio para desmontar todo el sistema judicial y penitenciario que respondía –y que en muchos aspectos todavía responde- a un modelo heteropatriarcal de sociedad, sobre el cuerpo y la sexualidad de las mujeres, o contra las agresiones machistas. El libro recoge, en

ÍNDICE HISTÓRICO ESPAÑOL

ISSN: 0537-3522

CEHI- Universitat de Barcelona (juny 2018)

definitiva, los cambios dentro del movimiento durante este periodo, *“canvis que fan que el feminisme es vagi implantant, però que, al mateix temps, [...] s’atomitzi”*, tal y cómo apunta en el prólogo de la obra la profesora Montserrat Palau Vergés, y que dejan como resultado del periodo analizado una consolidación del feminismo a nivel académico e institucional, con importantes conquistas sociales, pero también una pérdida de peso político. Aun así, el legado del feminismo de estos años, en palabras de la autora del libro, *“ha inundat l’espai polític, l’acadèmic, el laboral i el legislatiu, però també ha desbordat l’espai de les relacions personals i ha provocat canvis en el comportament davant la maternitat”*.

IHE
(Secretaría de la Revista)